

OTWARTY DIALOG

Tortury w Kazachstanie

Photo: the Uralskaya Nedelya newspaper

Tortury w Kazachstanie w 2013 i 2014 roku – krótki przegląd sytuacji

Spis treści

1. Wstęp.....	str. 3
2. Niewystarczająca skuteczność narodowego mechanizmu prewencyjnego.....	str. 3
3. Decyzje Komitetu ONZ przeciwko torturom korzystne dla ofiar tortur w Kazachstanie.....	str. 4
4. Władze w niezadawalający sposób reagują na zgłoszenia o stosowaniu tortur.....	str. 4
5. Przymusowe leczenie (badanie) psychiatryczne jako metoda wywierania nacisku na osoby prześladowane z powodów politycznych.....	str. 5
6. Odmowa udzielenia właściwej pomocy medycznej.....	str. 5
7. Władze utrudniają obrońcom praw człowieka i obserwatorom składanie wizyt więźniom.....	str. 5
8. Warunki pobytu w więzieniach w Kazachstanie często są niebezpieczne dla życia.....	str. 6
9. Doniesienia o torturach i okrutnym traktowaniu w miejscach pozbawienia wolności (wybrane przykłady).....	str. 6
10. Wnioski.....	str. 7
Wykaz źródeł informacji.....	str. 8

1. Wstęp

Oświadczenia kazachstańskich władz na temat braku tolerancji wobec tortur i gotowości do współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w rozwiązywaniu tego problemu, pozostają na razie na poziomie deklaracji i nie są realizowane skutecznie w praktyce. Procedura narodowego mechanizmu prewencyjnego jest wystarczająco mocno scentralizowana przez państwo, a jej uczestnicy są zbyt uzależnieni od decyzji i działań podejmowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

Liczba spraw karnych, wszczętych z powodu zarzutu stosowania tortur, jest wielokrotnie mniejsza niż sama liczba zgłoszeń o torturach. Ofiarom tortur i obrońcom praw człowieka trudno jest doprowadzić do wszczęcia przez prokuraturę spraw karnych przeciwko pracownikom policji. W większości przypadków sądy odmawiają wyłączenia wniosków, w których ofiary dokonują zgłoszenia o torturach, i nie przekazują ich do odrębnego postępowania, uznając je za informacje uzyskane pod wpływem tortur (jak to miało miejsce w przypadku sprawy naftowców z Zhanaozen). W dniu 21.10.2014 roku kazachstański sąd odmówił wykonania decyzji Komitetu ONZ Przeciwko Torturom w stosunku do ofiary tortur Olega Evloeva.

Wyroki, jakie otrzymują winni stosowania tortur, są znacznie mniejsze niż wyroki więźniów politycznych. Władze ograniczają niezależnym obrońcom praw człowieka dostęp do więźniów, którzy dokonują zgłoszeń o stosowaniu wobec nich tortur. Personel medyczny w koloniach często jest uzależniony od administracji i nie zapewnia więźniom właściwej pomocy lekarskiej. Stosowana jest praktyka przymusowego leczenia lub badania psychiatrycznego.

Kazachstańska delegacja spotkała się ostrą krytyką członków Komitetu ONZ Przeciwko Torturom w czasie zapoznawania się z przeglądem okresowym. Kazachstańskie władze twierdzą, że „skutecznie przeciwdziałają torturom”, zwracając przy tym uwagę na aspekt zmian prawnych, a nie na faktyczną realizację zobowiązań w zakresie walki z torturami. Krytyka, mająca miejsce na posiedzeniach Rady Praw Człowieka ONZ i Komitetu ONZ Przeciwko Torturom, przyniosła kazachstańskim władzom poważne straty wizerunkowe, które wymusiły uwolnienie aktywistki Rozy Tuletayevej i obrończyni praw człowieka Zinaidy Mukhortovej.

2. Niewystarczająca skuteczność narodowego mechanizmu prewencyjnego

Cele narodowego mechanizmu prewencyjnego (dalej – NMP), który powstał 02.07.2013, nie są na razie skutecznie realizowane w praktyce. Mechanizm ten zachowuje dość silną centralną pozycję państwa i pod względem instytucjonalnym nie jest pełnowartościowy, ponieważ nie został wprowadzony na mocy samodzielnej ustawy, a jedynie poprzez wniesienie zmian do niektórych aktów prawnych. NMP nie dotyczy wszystkich miejsc odosobnienia, w tym zakładów specjalnych znajdujących się pod kontrolą Komitetu Bezpieczeństwa Narodowego. Z uwagi na to, że organ kierowniczy NMP nie jest uprawniony do ustalania zakresu pomocy finansowej państwa, działalność NMP pod względem materialnym oraz terminy wizyt składanych w miejscach odosobnienia zależą od środków przyznanych przez rząd. Skład zespołu uczestniczącego w NMP ustala Rzecznik Praw Obywatelskich. Znane są przypadki, kiedy regionalne NMP nie prowadziły działalności przez okres kilku miesięcy z powodu niepodejmowania działań i występowania przeszkód ze strony kierownictwa NMP [\[1\]](#), [\[2\]](#).

Zgodnie z procedurą, uczestnicy NMP dokonują rejestracji skarg w sprawie stosowania tortur na zasadach określanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich, a następnie przekazują mu te informacje do rozpatrzenia (mogą przy tym równolegle przekazać taką skargę do prokuratury). Jednakże mechanizm rozpatrywania skarg przez organy państwowe pozostaje nieskuteczny

i często owo rozpatrywanie jest długotrwałe. Uczestnicy NMP – pod groźbą sankcji – mają zakaz rozpowszechniania bez zgody poszkodowanego informacji uzyskanych na temat tortur.

Państwowa centralizacja i uzależnienie od decyzji Rzecznika Praw Obywatelskich mogą negatywnie odbić się na szybkości i zaangażowaniu w działaniu NMP. Rzecznik Praw Obywatelskich jako instytucja na razie nie spełnia swoich zadań zgodnie z międzynarodowymi standardami. Rzecznik, sam będąc urzędnikiem państwowym, czasami zachowuje się dość tolerancyjnie w stosunku do systemu państwowego, nawet jeśli przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego wskazują na poważne naruszenia praw człowieka. Na przykład w sierpniu 2014 roku obrońcy praw człowieka wielokrotnie prosili go o pilną interwencję w sprawie nieudzielania pomocy medycznej Aronowi Atabekowi. Rzecznik jednak odmówił złożenia wizyty skazanemu, powołując się na wnioski prokuratury i MSW, które nie dostrzegły naruszenia praw więźnia politycznego.

3. Decyzje Komitetu ONZ Przeciwko Torturom korzystne dla ofiar tortur w Kazachstanie

- 24.05.2012 podjęto decyzję na korzyść Aleksandra Gerasimova. 18.11.2013 i 23.01.2014 kazachstański sąd zobowiązał departament spraw wewnętrznych obwodu kustanajskiego do wypłacenia poszkodowanemu rekompensaty w wysokości 2 mln tenge (około 9590 euro).
- 17.12.2013 podjęto decyzję na korzyść Olega Evloyeva, który został poddany okrutnym torturom przez policjantów z Astany. Komitet ONZ Przeciwko Torturom zażądał, aby Kazachstan przeprowadził stosowne niezależne śledztwo w celu ujawnienia osób winnych stosowania tortur oraz wypłacenia poszkodowanemu odszkodowania z tytułu doznanej szkody. Jednak 21.10.2014 Saryarkiński Sąd Rejonowy w Astanie odmówił wykonania decyzji Komitetu ONZ Przeciwko Torturom [3].
- W maju 2014 roku podjęto decyzję na korzyść Rasima Bayramova, którego policjanci z obwodu kustanajskiego bili, szarpali za włosy, morzyli głodem, a także pozbawiali snu, chcąc w ten sposób wymusić od niego przyznanie się do dokonania grabieży. Po decyzji Komitetu ONZ Przeciwko Torturom 30.07.2014 prokuratura wszczęła sprawę karną z artykułu „Tortury”. Strona poszkodowana wystąpiła z pozwem przeciwko lokalnemu Departamentowi Spraw Wewnętrznych z żądaniem wypłacenia odszkodowania za poniesione szkody [4].

4. Władze w niezadowalający sposób reagują na zgłoszenia o stosowaniu tortur

Ilość zgłoszeń o stosowaniu tortur na posterunkach policji i w więzieniach rośnie. Zastępca Prokuratora Generalnego Nurmakhanbet Isayev przyznał, że informacje o torturach nie przestają napływać, co narusza zaufanie ludności wobec policji [5]. Z oficjalnych statystyk wynika, że liczba spraw karnych, wszczętych na podstawie oskarżeń o stosowanie tortur przeciwko pracownikom organów ścigania, jest znikoma w porównaniu z liczbą samych zgłoszeń w tej sprawie. W 2011 roku w Kazachstanie zarejestrowano 52 zgłoszenia o stosowaniu tortur (wszczęto 18 spraw karnych), w 2012 roku – 602 zgłoszenia o stosowaniu tortur (wszczęto 18 spraw karnych), w 2013 roku Koalicja NGO przeciwko torturom otrzymała 410 zawiadomień o stosowaniu tortur (wszczęto 35 spraw karnych) [6], [7]. Powszechną praktyką są odmowy wszczęcia spraw karnych z powodu „niepotwierdzenia faktu stosowania tortur”. W przypadku wszczęcia spraw, śledztwa są prowadzone przez długi okres czasu. Wyroki dla osób skazanych za torturowanie są stosunkowo niewielkie. W 2013 roku skazanych zostało 31 osób, 3 osoby otrzymały karę do 1 roku pozbawienia wolności, 22 osoby – od 1 roku do 3 lat, 5 osób – od 3 do 5 lat, 1 człowiek – grzywnę [8]. Przy czym często funkcjonariusze organów ścigania są sądzeni nie z artykułu „Tortury”, a za „Przekroczenie władzy i uprawnień służbowych”.

5. Przymusowe leczenie (badanie) psychiatryczne jako metoda wywierania nacisku na osoby prześladowane z powodów politycznych

- obrońcy praw człowieka i adwokat z miasta Balkhash Zinaida Mukhortova 02.07.2014 po raz czwarty trafiła do szpitala psychiatrycznego, gdzie umieszczono ją siłą, pomimo decyzji sądów wcześniejszych instancji, odwołujących przymusowe leczenie, i opinii kilku niezależnych ekspertów o stanie zdrowia psychicznego obrońcy praw człowieka.
- Na przymusowe badanie psychiatryczne został też skierowany skazaniec – obrońca praw człowieka Vadim Kuramshin, oskarżony o ekstremizm 67-letni pastor Bakhytzhan Kushkumbayev, a także oskarżony o podżeganie do nienawiści na tle religijnym 62-letni aktywista Aleksandr Kharlamov.

6. Odmowa udzielenia właściwej pomocy medycznej

- Jedną z liderów ruchu strajkowego naftowców w Zhanaozen Roza Tuletayeva cierpi na przewlekłą mastopatię piersi, ma niskie ciśnienie – 80/50, powiększającą się torbiel i pogarszający się wzrok. W kolonii Roza Tuletayeva nie otrzymywała niezbędnej pomocy medycznej. Wielokrotnie skarżyła się na okrutne tortury, którym była poddawana po to, żeby zmusić ją do przyznania się do winy i złożenia zeznań w czasie przesłuchań: wieszano ją za włosy, duszono przy pomocy nakładanego na głowę plastikowego worka na śmieci, naciskano na jelita żelaznym prętem, grożono rozprawą jej krewnym.
- Lekarze z aresztu śledczego zdiagnozowali u Arona Atabeka chorobę niedokrwienną serca, niewydolność krążenia mózgowego, bóle kręgosłupa w odcinku lędźwiowym, jednak stwierdzili, że „stan ogólny więźnia jest zadowalający”. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Biuro Kazachstańskiego Rzecznika Praw Obywatelskich również twierdzą, że Aron Atabek „otrzymuje wszelką niezbędną pomoc medyczną” w zakładzie karnym. Wcześniej za podejmowanie prób obrony swoich praw wielokrotnie trafiał do karceru jako „więzień notorycznie łamiący przepisy”. Atabek zgłosił fakt dokonania pobicia przez funkcjonariuszy więzienia, lecz MSW odmówiło wszczęcia sprawy karnej z powodu „braku znamion czynu zabronionego”.
- Były prezes państwowej firmy „Kazatomprom” Mukhtar Dzhakishev mógł umrzeć w czasie trwania postępowania w jego sprawie, ponieważ sędzia i śledczy ignorowali jego krytyczny stan zdrowia i odmawiali udzielenia właściwej pomocy medycznej. W czasie trwania postępowania karnego Dzhakishev czternastokrotnie przeszedł kryzys nadciśnieniowy.
- W 2014 roku Vadim Kuramshin kilkakrotnie był zmuszony ogłosić strajk głodowy, żeby uzyskać od administracji więzienia pomoc medyczną.

7. Władze utrudniają obrońcom praw człowieka i obserwatorom składanie wizyt więźniom

- We wrześniu 2014 roku organizacja obrońców praw człowieka „Ar.Rukh.Khak” i międzynarodowy PEN Club otrzymali odmowę widzenia z Aronem Atabekiem. Według informacji uzyskanych od samego Atabeka, Komitet Więziennictwa oświadczył, że ten jakoby nie chce spotykać się z obrońcami praw człowieka oraz że może „stanowić zagrożenie” dla odwiedzających, przy czym sam Atabek nawet nie został poinformowany o ewentualnym spotkaniu.
- Obrońcy praw człowieka Bakhytzhan Terogozhinej odmówiono wydania zgody na widzenie z Vadimem Kuramshinem. Do przebywającej w szpitalu psychiatrycznym Zinaidy Mukhortovej kilkakrotnie nie został wpuszczony adwokat.

- W czerwcu 2014 roku przewodniczącej Komitetu Demokracji, Praw Człowieka i Spraw Humanitarnych Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE Isabel Santos nie dopuszczono do spotkania w kolonii z Rozą Tuletayevą.
- Wielokrotnie nie dopuszczano do spotkania z więźniem politycznym Vladimirem Kozlovem międzynarodowych obserwatorów. W 2013 roku zgody na złożenie wizyty Kozlovowi odmówiono członkom delegacji Naczelnej Izby Adwokackiej z Polski i delegacji UE w Astanie. We wrześniu 2014 roku kierownictwo więzienia odmówiło dziennikarzom radia „Azattyk” widzenia z Kozlovem po tym, jak pojawiły się informacje o wywieraniu na niego nacisków ze strony administracji. Należy zaznaczyć, że w 2014 roku, ze względu na szeroki międzynarodowy rozgłos, do Kozlova dopuszczona została Isabel Santos i przedstawiciele międzynarodowego PEN Clubu. Vladimir Kozlov przez długi okres czasu przebywał w kolonii, która znajduje się daleko od miejsca zamieszkania jego rodziny, co stanowi poważne naruszenie kazachstańskiego ustawodawstwa.
- 19.03.2010 roku władze nie dopuściły do Mukhtara Dzhakisheva szwajcarskich kardiologów, którzy posiadali mandat Światowej Organizacji Przeciwko Torturom.

8. Warunki pobytu w więzieniach w Kazachstanie często są niebezpieczne dla życia

- W ostatnich latach znacznie wzrosła liczba przypadków dokonywania przez więźniów różnych samookaleczeń w proteście przeciwko surowym warunkom więziennym i znęcaniu się nad nimi. Zgodnie z ostatnimi danymi statystycznymi, w 2012 roku odnotowano 340 takich aktów samouszkodzeń ciała [\[9\]](#).
- **11.09.2014** Prokurator Generalny Askhat Daulbayev poinformował: *„W ciągu ostatnich 10 lat na tle ogólnego zmniejszenia „więziennej populacji” o 35%, śmiertelność więźniów wzrosła 1,5 raza... Tak jak wcześniej, nadal brakuje personelu i wykwalifikowanych specjalistów, niska jest jakość dokonywanego leczenia. Dokonując sprawdzenia okoliczności śmierci skazanych, funkcjonariusze MSW ograniczają się jedynie do stwierdzenia występowania oznak stosowania przemocy, a kwestie jakości i przestrzegania terminów świadczenia pomocy medycznej oraz prowadzenia leczenia nie są analizowane. Komitet Kontroli Działalności Medycznej i Farmaceutycznej także wycofał się z wykonywania tej pracy”* [\[10\]](#).

9. Doniesienia o torturach i okrutnym traktowaniu w miejscach pozbawienia wolności (wybrane przykłady)

- 21.05.2013 trzydziestu skazanych, przebywających w więzieniu AK-159/22 w mieście Karazhal w obwodzie karagandyjskim, zadało sobie rany cięte na znak protestu przeciwko okrutnemu traktowaniu przez administrację kolonii [\[11\]](#).
- 20.08.2013 w kolonii ogólnego reżimu RU - 170/2 w Uralsku ponad 60 skazanych zadało sobie rany cięte na znak protestu przeciwko pobiciom dokonywanym przez administrację. 21.08.2013 około 30 więźniów na dachu jednego z baraków umieściło plakat z napisem „Pomóż”. Kilku krewnych, którzy otrzymali zgodę na widzenie z więźniami, przekazało informacje o uszkodzeniach ciała, które widzieli. Zamiast zajęcia się wyjaśnieniem doniesień o stosowaniu tortur, władze oskarżyły 7 więźniów o nieposłuszeństwo wobec administracji i o umyślne zadanie sobie ran. Zostali oni skazani na kary pozbawienia wolności wynoszące od 5 do 7,5 lat [\[12\]](#), [\[13\]](#), [\[14\]](#).

- 30.12.2013 sąd dla obwodu północno-kazachstańskiego zmienił kwalifikację zarzutów postawionych policjantom Kayratowi Sersenbayevowi i Ruslanowi Kozyrevowi z „przekroczenia uprawnień służbowych” na „tortury”. Równocześnie sąd zmniejszył o pół roku wyroki więzienia dla każdego z nich i skazał: Sersenbayeva na 4 lata, a Kozyreva na 3,5 roku więzienia. Policjanci torturowali Ivana Rozhnova, któremu w efekcie trzeba było amputować stopy obu nóg.
- Skazany adwokat Andrey Derkunskiy, który miał rzekomo posiadać dowody swojej niewinności, 22.01.2014 został znaleziony martwy w swojej celi. Jego współwięzień Daniyar Tolendinov poinformował, że był świadkiem, jak administracja aresztu śledczego spiskowała razem z zabójcami. Wkrótce świadek wycofał się ze swoich zeznań, obawiając się zemsty pracowników więzienia. Postępowanie karne jest w toku.
- W kwietniu 2014 roku wszczęto sprawę karną przeciwko policjantom z miasta Shardara w obwodzie południowo-kazachstańskim, oskarżając ich o stosowanie tortur. Poszkodowani Mukhtar Akhmetov, Asan Zharbayev oraz kilka innych osób, byli okrutnie bici, duszeni i morzeni głodem w areszcie śledczym. Nie wiadomo na razie, jakie są wyniki prowadzonej sprawy [15].
- 30.04.2014 w Almaty dwóch policjantów, którzy bili M. Kerimbayeva i A. Esenova w celu uzyskania od nich przyznania się do winy i złożenia zeznań [16], zostało skazanych na 2 lata więzienia
- 08.05.2014 ujawniono, że medyczna ekspertyza sądowa potwierdziła fakt dokonania pobicia przez funkcjonariuszy z Kustanajskiego Rejonowego Oddziału Spraw Wewnętrznych dwojga zatrzymanych mieszkańców obwodu, podejrzewanych o dokonanie kradzieży. Prokuratura wszczęła sprawę karną pod zarzutem stosowania tortur, na razie jednak „nie ustaliła” winnych popełnienia zarzucanych im czynów [17].
- W lipcu 2014 roku Dias Akshalov został skazany na 3 lata więzienia z powodu oskarżenia o dokonanie kradzieży mieszkaniowych. Jeszcze w areszcie zachorował on na gruźlicę. Personel medyczny rozpoczął leczenie Akshalova, lecz w jego wyniku pojawiły się komplikacje – wrzody żołądka, żylakowate poszerzenie żył przełyku i rak wątroby. Rodzice mężczyzny przez kilka miesięcy nie mogli doprowadzić do umieszczenia syna w szpitalu miejskim. Lekarze stwierdzili, że stan zdrowia Akshalova jest bardzo zły i chory wymaga obserwacji medycznej. MSW informuje, że stan jego zdrowia jest „zadowalający”. Rodzice obawiają się, że ich syn nie przeżyje w więziennych warunkach bez właściwej pomocy medycznej [18].
- 06.09.2014 w miejscowości Zarechny w obwodzie ałmatińskim przy udziale wojsk wewnętrznych przeprowadzono przeszukanie w kolonii LA-155/8. Krewni przebywających tam więźniów poinformowali, że zza bramy kolonii było słychać krzyki wołania o pomoc, które mogą świadczyć o brutalnych pobiciach. Administracja kolonii poinformowała, że do aresztu śledczego trafili więźniowie „negatywnie nastawieni” [19].

10. Wnioski

17-18.11.2014 podczas prezentacji raportu Komitetu ONZ Przeciwko Torturom delegacja Kazachstanu oświadczyła, że władze stoją na stanowisku zasad demokracji, przestrzegania praw człowieka i zapewniają „wszechstronne badanie” skarg w sprawie stosowania tortur. Członkowie Komitetu ONZ Przeciwko Torturom (zwłaszcza Felice Gaer i George Tugushi) poddali krytyce ***oświadczenia kazachstańskiej delegacji, które ich zdaniem są niezgodne z danymi posiadanymi przez pozarządowe organizacje obrony praw człowieka. Wskazano na szereg problemów, a w szczególności na:*** nieskuteczną realizację ustawodawstwa w zakresie przeciwdziałania torturom; dużą ilość skarg dotyczących stosowania tortur i ich niewłaściwe rozpatrywanie;

uznawanie przez sądy zeznań uzyskanych pod wpływem tortur, brak niezależnego śledztwa w sprawie tortur stosowanych wobec naftowców z Zhanaozen oraz inne. Felice Gaer wspomniała również o poszczególnych sprawach Yevgeniya Zhovtisa, Arona Atabeka, Zinaidy Mukhortovej, Rozy Tuletayevej i Bazarbaya Kenzherbayeva (zatrzymanego po wydarzeniach w Zhanaozen, który zmarł na skutek stosowania okrutnych tortur).

19.11.2014 po uzyskaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia została zwolniona z więzienia **Roza Tuletayeva**. Jeszcze kilka miesięcy temu sąd odmówił jej zwolnienia, chociaż prokurator i administracja kolonii popierali przedterminowe zwolnienie aktywistki. ***Istnieją wszelkie podstawy, aby przypuszczać, że decyzja ta została podjęta na płaszczyźnie politycznej w odpowiedzi na ostrą krytykę Kazachstanu w trakcie posiedzenia Komitetu ONZ Przeciwko Torturom i zapoznawania się z Powszechnym Przeglądem Okresowym.***

15.12.2014 ze szpitala psychiatrycznego została wypuszczona adwokat i obrończyni praw człowieka **Zinaida Mukhortova**. Pozostanie ona jednak pod obserwacją lekarzy i będzie zmuszona stawić się w szpitalu w dni powszednie [20]. Podczas zapoznawania się z Powszechnym Przeglądem Okresowym, Austria wezwała kazachstańskie władze do niezwłocznego zwolnienia Zinaidy Mukhortovej z leczenia psychiatrycznego. Przedstawiciele delegacji Kazachstanu zaznaczali jednak, że w sprawie Mukhortovej brak jest motywacji politycznej i że sprawa jej hospitalizacji pozostaje w gestii lekarzy. Warto zauważyć, że decyzja o zwolnieniu Mukhortovej, została podjęta z inicjatywy lekarza naczelnego szpitala psychiatrycznego w Balkhash Rysbeka Isakova, który pół roku wcześniej zapewniał, że obrończyni praw człowieka powinna przebywać na leczeniu w szpitalu [21].

Pomimo, że przedstawiciele Kazachstanu zaprzeczają większości zarzutów ze strony ONZ i organizacji praw człowieka, pragnienie zachowania międzynarodowego wizerunku zmusza władze do wprowadzania pojedynczych pozytywnych zmian. Skuteczna komunikacja na poziomie dyplomatycznym i wyraźne stanowisko w kwestii niedopuszczalności ignorowania zobowiązań w dziedzinie praw człowieka, przynoszą konkretne rezultaty. Podkreślamy, że dalsze wywieranie międzynarodowego nacisku przez UE, OBWE i ONZ może ochronić obywatelskich aktywistów i niezależnych dziennikarzy przed represjami oraz przyczynić się do złagodzenia sytuacji innych więźniów politycznych w Kazachstanie: Vladimira Kozlova, Arona Atabeka, Mukhtara Dzhakisheva, Vadima Kuramshina.

Wykaz źródeł:

1. Oficjalna strona internetowa Prokuratury Generalnej Republiki Kazachstanu // Wystąpienie Zastępcy Prokuratora Generalnego Zhakipa Asanova na posiedzeniu poświęconym współpracy organów państwowych z uczestnikami narodowego mechanizmu prewencyjnego przeciwko torturom (NMP) w Kazachstanie (16.05.2014 r.). - <http://prokuror.gov.kz/rus/novosti/press-releasy/vystuplenie-zamestitelya-generalnogo-prokurora-zhakipa-asanova-na-soveshchanii>
2. Kazachstańskie Międzynarodowe Biuro Praw Człowieka i Przestrzegania Prawa // List otwarty w sprawie funkcjonowania Narodowego Mechanizmu Prewencyjnego w obwodzie aktiubińskim. - http://www.bureau.kz/data.php?page=1&n_id=7556&l=ru
3. Kazachstańskie Międzynarodowe Biuro Praw Człowieka i Przestrzegania Prawa // Decyzja ONZ – odmówić. - http://www.bureau.kz/data.php?n_id=7570&l=ru
4. Kazachstańskie Międzynarodowe Biuro Praw Człowieka i Przestrzegania Prawa // Oddział Biura Praw Człowieka inicjuje pozew, mający doprowadzić do wykonania decyzji Komitetu ONZ Przeciwko Torturom. - http://www.bureau.kz/data.php?page=4&n_id=7450&l=ru
5. Panorama // W ubiegłym roku z powodu tortur zostało skazanych 46 policjantów. - <http://panoramakz.com/index.php/society/right/item/34973-v-proshlom-godu-za-pytki-byli-osuzhdeny-46-politsejskikh?highlight=YTozOntpOjA7czoXNDoiOjL/RgNC%200YjQu9C%200LwiO2k6MTtzOjg6itC20L7QtNGDIjtpOjI7czoyMzoiOjL/RgNC%200YjQu9C%200Lwg0LPQvtC00YMiO30=>

6. Zakon.kz // Koalicja NGO Kazachstanu Przeciwko Torturom wspólnie z Prokuraturą Generalną RK, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Agencją do zwalczania przestępstw gospodarczych i korupcji, inicjują kampanię informacyjną na temat zapobiegania stosowaniu tortur. - <http://pravo.zakon.kz/4634916-koalicija-npo-kazakhstan-protiv-pytok.html>
7. Tengri News // W Kazachstanie zaczęto częściej skarżyć się na tortury. - http://tengrinews.kz/kazakhstan_news/v-kazahstane-stali-chasche-jalovatsya-na-pyitki-236538/
8. Kazachstańskie Międzynarodowe Biuro Praw Człowieka i Przestrzegania Prawa // Zgłoszenia do Powszechnego Przeglądu Okresowego ONZ 2014. - http://www.bureau.kz/data.php?n_id=6911&l=ru
9. U. S. Department of State // Kazakhstan. Executive summary. - <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2013&dliid=220395#wrapper>
10. Oficjalna strona internetowa Prokuratury Generalnej Republiki Kazachstanu // Wystąpienie Prokuratora Generalnego Askhata Daulbayeva na posiedzeniu kolegium Prokuratury Generalnej, poświęconym działaniom Komitetu Więziennictwa MSW w zakresie udzielania pomocy medycznej skazanym (11 września 2014 r.). - <http://prokuror.gov.kz/rus/novosti/press-releasy/vystuplenie-generalnogo-prokurora-ashata-daulbaeva-na-zasedanii-kollegii-2>
11. Kazachstańskie Międzynarodowe Biuro Praw Człowieka i Przestrzegania Prawa // Pismo w sprawie sytuacji w kolonii AK-159/22. - http://www.bureau.kz/data.php?n_id=5869&l=ru
12. Uralskaya Nedelya // Więźniowie uralskiej kolonii weszli na dach jednego z baraków domagając się pomocy. - <http://www.uralskweek.kz/2013/08/21/zaklyuchennye-uralskoj-kolonii-zalezli-na-kryshu-odnogo-iz-barakov-s-trebovaniem-o-pomoshhi/>
13. Uralskaya Nedelya // Na skutek wprowadzenia wojska na teren uralskiej kolonii, ucierpiało 62 więźniów. - <http://www.uralskweek.kz/2013/08/20/posle-vvoda-vojsk-v-uralskuyu-koloniyu-postradali-62-zaklyuchennykh/>
14. Total.kz // Przywódcy buntu w więzieniu w Uralsku dostali nowe wyroki więzienia. - http://total.kz/society/2014/04/01/zachinschiki_bunta_v_tyurme_ural
15. Radio Azattyk // Petentki z Shardary chodzą po Astanie ze skargami na tortury. - <http://rus.azattyq.org/content/zhaloby-na-pyitki-shardara/26599592.html>
16. Yuridicheskaya Gazeta // Problem na skalę międzynarodową. - <http://urgazeta.kz/rus/articles/1328>
17. Vermya // Nie zaszkodzi spróbować. - <http://www.time.kz/articles/risk/2014/05/08/38208-popitka-ne-pitka>
18. Kazachstańskie Międzynarodowe Biuro Praw Człowieka i Przestrzegania Prawa // Gruźlica jako dodatek do nielegalnego aresztu. - http://bureau.kz/data.php?page=0&n_id=7183&l=ru
19. Radio Azattyk // Przeszukanie w więzieniu na tle sygnałów dotyczących okrutnego traktowania. - <http://rus.azattyq.org/content/tyurma-v-zarechnom-zhaloby-na-izbienie/26572101.html>
20. Radio Azattyk // Zinaida Mukhortova została wypuszczona po podpisaniu zobowiązania. - <http://rus.azattyq.org/content/zinaidu-muhortovy-vypisali-iz-psihdispancera/26745192.html>
21. Open Dialog Foundation // Punitive psychiatry in Kazakhstan: human rights activist Zinaida Mukhortova forcibly placed in lunatic asylum for the fourth time. - <http://en.odfoundation.eu/a/4323,punitive-psychiatry-in-kazakhstan-human-rights-activist-zinaida-mukhortova-forcibly-placed-in-lunatic-asylum-for-the-fourth-time>

Fundacja Otwarty Dialog powstała w Polsce w 2009 roku z inicjatywy Lyudmyly Kozlovskiej, pełniącej obecnie funkcję Prezesa Zarządu Fundacji. Do celów statutowych Fundacji należą obrona praw człowieka, demokracji i praworządności na obszarze postsowieckim, ze szczególnym uwzględnieniem największych krajów WNP: Rosji, Kazachstanu i Ukrainy.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez organizację misji obserwacyjnych, w tym obserwacji wyborów i monitorowanie stanu przestrzegania praw człowieka w krajach WNP. Na ich podstawie powstają raporty i sprawozdania dystrybuowane następnie wśród instytucji UE, OBWE i innych organizacji międzynarodowych, resortów spraw zagranicznych i parlamentów krajów UE, ośrodków analitycznych i mediów.

Obok działalności obserwacyjnej i analitycznej, Fundacja prowadzi aktywne działania we współpracy z parlamentarzystami zaangażowanymi w sprawy zagraniczne, prawa człowieka i relacje z krajami WNP w celu wsparcia procesów demokratyzacji i liberalizacji polityki wewnętrznej na obszarze postsowieckim. Do istotnych obszarów działalności Fundacji należą także programy wsparcia więźniów i uchodźców politycznych.

00-580 Warsaw

11a Szucha Avenue, office 21

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu

www.odfoundation.eu

+48 22 307 11 22

Krótki przegląd opublikowano: 16.12.2014

Printed by: OPEN DIALOG FOUNDATION

Zdjęcie na okładce: więzień w kolonii RU - 170/2 w Uralsku 21.08.2013 na dachu jednego z baraków umieścił plakat z napisem „Pomóż”. Foto: Raul Uporov, gazeta „Uralskaya Nedelya”: <http://www.uralskweek.kz/>

W celu zyskania bardziej szczegółowych informacji, prosimy o kontakt:

Igor Savchenko - igor.savchenko@odfoundation.eu

Katerina Savchenko - katerina.savchenko@odfoundation.eu